

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1532 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeveva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Toyirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Difuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxonov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlari	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
"Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi" faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligatsiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligatsiyalar bilan bog'liq risklar	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O‘zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish masalalari	1372
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna	
Netto ish haqini hisoblashning innovatsion usullari.....	1378
Mirmahmudov Murod Ismatovich	
Xizmat ko‘rsatish sohasida tadbirkorlik: iqtisodiy va ijtimoiy istiqbollar	1383
Xaydarova Shoxista Davranovna	
Texnologiya fanida sun‘iy intellekt va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	1388
Ashurov Nazar Raxmatullaevich	
Korporativ xaridlarni amalga oshirishdagi byurokratik to‘siqlar va ularni bartaraf etish usullari	1391
Qurbanov Shohboz Lutfillayevich	
Yashil yondashuvlar asosida barqaror iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	1396
Ubaydullaev No‘monjon Isroilovich	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini SWOT va pestel tahlil qilish orqali iqtisodiy bashoratlash.....	1401
Karimova Maftuna Nurdinovna	
O‘tkir revmatik isitmasi bor bolalarda kardiometriya ko‘rsatkichlarining statistik tahlili	1407
Muxamadiyeva Lola Atamuradovna	
Ways to develop digital economy and electronic government in UZBEKISTAN	1418
Nuriddinova Dilshodaxon Abdulla kizi	
O‘zbekistonda hayot sug‘urtasining joriy etilishi va unga ta’sir etuvchi demografik omillar ta’siri.....	1422
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
Global iqlim o‘zgarishining turizm sektoriga ta’siri: muvofiqlashtirish va barqarorlikka erishish strategiyalari	1428
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
Prospects for the development of islamic microfinance services in uzbekistan.....	1433
Sadullaeva Gulnoza Usmanovna	
Global iqlim o‘zgarishi riski uning mamlakat iqtisodiyoti moliyaviy sektoriga ta’siri	1439
Baratov Sa’dulla Norjigit o‘g‘li, Jo‘rayev Behzod Nuraliyevich	
Перспективы унификации налогов на землю и имущество	1444
Акбарова Нилуфар Нейматжановна	
Banklarda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobot tuzish tartibi	1449
Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna	
Kichik biznes subyektlari iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash mexanizmini takomillashtirish	1454
Akbarov Abdulhamid Akmal o‘g‘li	
O‘zbekiston Respublikasi hududlarida demografik jarayonlarning dinamikasi tahlili	1458
Xamitova Mavluda Sindarovna	
Ta’minot zanjirlarini boshqarishda big datadan foydalanishni afzalliklari	1463
Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich, Quryazov Quryozbek Ergash o‘g‘li	
Yashil texnologiyalardan keng foydalanish – yashil investitsiyalarning poydevori.....	1467
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	1470
Umurov Jasurbek Jamil o‘g‘li	
Digital neighbourhood contexts in youth employment and competency frameworks	1474
Gulsara Ostonaikulova	
Роль организации антимонопольной политики в национальной экономике в обеспечении экономической безопасности и конкурентоспособности.....	1482
Глазова Марина Викторовна	
Rivojlangan sug‘urta bozorlarida investisiya faoliyati tahlili.....	1487
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	

O'zbekiston respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari.....	1491
Muxibova Guli Yarkinovna	
Aholining turmush farovonligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli	1496
Ostanova Nargiza Baratovna	
Tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda rahbarlik uslubi: demokratik rahbarlar	1508
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
Korxonlarni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish	1513
Yusupov Bekzod Ulugbekovich	
O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmi infratuzilmasini rivojlantirishni ko'p omilli ekonometrik modellashtirish asosida prognozlash	1517
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
"Ijtimoiy himoya" kategoriyasiga qaratilgan nazariy qarashlar evolyusiyasi	1526
Bobonov N.H	

“IJTIMOIY HIMOYA” KATEGORIYASIGA QARATILGAN NAZARIY QARASHLAR EVOLYUSIYASI

Bobonov N.H

Mirzo Ulug'bek nomli O'zbekiston Milliy Universiteti

Iqtisodiyot fakulteti “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada aholini ijtimoiy himoya qilish kategoriyasi bo'yicha klassik iqtisodiy maktab vakillari, Markaziy Osiyo hamda mamlakatimizning yirik iqtisodchi olimlar fikrlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy himoya, turmush farovonligi, aholiga ijtimoiy yordam, ijtimoiy siyosat, ijtimoiy kasallik, ijtimoiy nochor guruh, aholining muhtoj qatlamlar, kam ta'minlanganlik, ijtimoiy kafolat, kambag'allar, uysizlar, ko'cha bolalari va ko'cha ayollari, ta'lim dasturlari.

Abstract: This article presents the views of representatives of the classical economic school, scholars from Central Asia, and leading economists of our country regarding the category of social protection for the population.

Key words: social protection, well-being, social assistance for the population, social policy, social diseases, socially vulnerable groups, needy segments of the population, low-income status, social guarantees, the poor, the homeless, street children and street women, educational programs.

Аннотация: В данной статье приведены мнения представителей классической экономической школы, ученых Центральной Азии и ведущих экономистов нашей страны относительно категории социальной защиты населения.

Ключевые слова: социальная защита, благосостояние, социальная помощь населению, социальная политика, социальные болезни, социально уязвимые группы, нуждающиеся слои населения, малообеспеченность, социальные гарантии, бедные, бездомные, уличные дети и уличные женщины, образовательные программы.

KIRISH

Mamlakat iqtisodiyotining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi ijtimoiy sohada yaqqol namoyon bo'ladi. Bu soha iqtisodiyotning yaxlit va o'zaro bog'liq qismidir. Ijtimoiy sohaning strategik maqsadi insonning to'laqonli turmush kechirishi uchun zarur sharoitlarni yaratish, uning moddiy va ma'naviy ehtiyojlarini qondirishdan iboratdir.

Ijtimoiy himoya qator fanlar tomonidan tadqiq etiladi. Iqtisodiyot fanida ijtimoiy himoya aholi tirikchiligini moddiy vositalar bilan ta'minlash, kambag'allik, muhtojlikning oldini olish, ishchi kuchi sifatining pasayishiga yo'l qo'ymaslik nuqtai nazaridan o'rganiladi. Sosiologiya ijtimoiy himoyani insonning munosib turmush kechirishini va erkin rivojlanishini ta'minlash tizimi sifatida o'rganadi. Demografiya ijtimoiy himoya mamlakatda demografik vaziyatni muayyan darajada ushlab turishga ko'maklashadigan tizim sifatida tahlil etiladi va hokazo.

Hozirgi paytda “ijtimoiy himoya” etarli darajada to'liq o'rganilmagan iqtisodiy kategoriya hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda “ijtimoiy himoya” tushunchasi ko'p hollarda aholining ijtimoiy jihatdan eng kam himoya qilingan va nochor qatlamlariga moddiy yordam, rahmdillik ko'rsatish bilan aynanlashtiriladi.

XVIII asr boshlari – XX asr o'rtalarida aholining ijtimoiy himoyasiga bag'ishlangan qator ilmiy yondashuvlar shakllangan bo'lib, ularning ilmiy g'oyalari milliy boylikning manbai halol mehnatda ekanligi haqida edi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

A.Smit, T.Maltus, G.Spenser, D.Rikardo kabi klassik iqtisodiy maktab vakillari aholini ijtimoiy himoya qilish negizini insoniyatning mavjudligida deb bilishgan. A.Smit: “Milliy boylik o'sishi bilan ish haqi ham o'sishini, mehnatga haq to'lash tenglik va iqtisodiy maqsadga qarab belgilanishini taxmin qilgan hamda ularning barchasi sanoatni rivojlantiradi va aholining ko'payishiga yordam beradi, aholi sonining o'sishi mamlakat iqtisodiy rivojlanishining asosi va aholini ijtimoiy himoya qilishni kafolati hisoblanadi,”¹ – deb ta'kidlaydi.

T.Maltus o'zining “Nufus qonuni to'g'risida tajribalar” (1798) asarida tabiat qonunlari bilan ijtimoiy rivojlanish o'rtasidagi ziddiyatlarni tushuntirishga harakat qilgan. “Aholi soni oziq-ovqat mahsulotlarining cheklangan taklifiga duch kelguniga qadar geometrik progressiya ko'rinishida o'saveradi, oziq-ovqat mahsulotlari taklifi esa,

1 Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: Соцэкгиз, 1962. – С. 73-75.

arifmetik progressiya bo'yicha o'sadi. "Nufus qonun"ida ijtimoiy himoya bevosita aholi sonining haddan tashqari o'sishiga bog'liq ekanligi aks ettiriladi. U rivojlangan sari aholi turmush farovonligi pasayishiga va ushbu holat muqarrar ravishda aholining bir qismini ijtimoiy himoyaga muhtojligiga olib kelishini taxmin qilgan. Aholi soni ko'p, oziq-ovqat mahsulotlari miqdori kam bo'lgan mamlakatda ijtimoiy himoya yuzaga keladi"². Olimning fikriga qisman qo'shilish mumkin. Covid-19 pandemiyasi aholi sonini kamaytirish bilan birga ularning daromadlari, jumladan, mamlakatda kambag'allar sonining oshishiga sabab bo'ldi.

J.Prudon g'oyasiga ko'ra, "...ishchilar ish haqini oshirish uchun kurashishi lozim, narxlarning ko'tarilishi esa, aholi qatlamida ijtimoiy himoyaga muhtojlar sonining ko'payishiga olib keladi. Shuningdek, kambag'allik insoniyatning ajralmas yo'ldoshi bo'lib, ishlab chiqarish rivojlangan sari iste'mol ham oshib, ijtimoiy himoyaga muhtojlik vujudga keladi"³, deb ta'kidlaydi. J.Prudon "hayotiy ehtiyoj" mahsulotlari tarkibiga nafaqat yashash uchun zarur bo'lgan mahsulotlar, balki ushbu jamiyatda o'rta qatlam vakillari uchun standart hisoblangan mahsulotlarni ham kiritdi. Uning fikrlari bugungi kunda ham katta ahamiyatga ega bo'lib, mamlakatlarda iste'mol savati va iste'mol miqdorini ishlab chiqish jarayonida nafaqat hayotiy ehtiyojlar, o'rta qatlam iste'molida bo'lgan mahsulotlarni ham kiritish maqsadga muvofiq.

XX asrning 60-yillarida AQSh Ijtimoiy himoya boshqarmasi mutaxasisi M.Orshanski ".....uy-joy, kiyim-kechak va muhim hayotiy ehtiyojlarni qondirish uchun zarur bo'lgan miqdoriy ko'rsatkichlarni aniqladi. Ushbu ko'rsatkichlarni aniqlashda byudjet so'rovnomasi ma'lumotlariga asoslangan holda Engel koeffitsientidan foydalandi. Inson hayoti uchun zarur bo'lgan oziq-ovqat mahsulotlari narxini aniqlab, o'rtacha oila daromadlariga mos keluvchi oziq-ovqat mahsulotlari xarajatlarini ifodalovchi ushbu koeffitsientning teskari ulushiga ko'paytirdi. Ushbu ijtimoiy himoyaga muhtojlikni aniqlash uslubiyati AQShda XX asrning 80-yillariga qadar ijtimoiy himoyaga muhtojlik chegarasini aniqlashda qo'llanilgan. 1970 yillarda jamiyatda odatdagi me'yoriy normalar uchun oilaning daromadi etarli bo'lmasa, ularni ijtimoiy himoyaga muhtoj sifatida e'tirof etish yondashuvi shakllandi⁴.

Angliyalik olim P.Taunsend "Buyuk Britaniyadagi kambag'allik" asarida (1979) nisbiy kambag'allikka quyidagicha ta'rif berdi: "...oilalar, shaxslar va ijtimoiy guruhlar aholi tarkibida me'yoriy norma sifatida qabul qilingan turmush tarzini qondirish va ijtimoiy hayotda ishtirok etish uchun etarli mablag'ga ega bo'lmasa, ularni ijtimoiy himoyaga muhtoj, deb hisoblash mumkin. Ularning daromadlari o'rta hol oila yoki shaxsning daromadidan kamroq bo'lib, jamiyatda qabul qilingan odatlar va faoliyat turlaridan chetlashtirilgan"⁵. Buyuk Britaniyada hukumat organlari muntazam ravishda rasmiy ijtimoiy himoyaga muhtojlik chegarasini davriy ommaviy axborot vositalarida e'lon qiladi. Ushbu rasmiy kambag'allikdan kelib chiqqan holda ijtimoiy himoyaga muhtojlik chegarasi belgilanadi. P.Taunsendning ta'kidlashicha, ijtimoiy so'rovnomalar ko'rsatkichiga ko'ra Britaniyaliklarning 25 foizi ijtimoiy himoyaga muhtoj. Deyarli 50 foizi doimo ijtimoiy himoyaga muhtojlar qatlamiga tushib qolmaslikdan qo'rqib yashaydi. Ushbu holat sababini Taunsend kapitalistik tuzumda deb biladi. Umuman, muallifning iqtisodiy qarashlari hisob-kitoblarning mantiqiylikni tasdiqlaydi va ular nisbiy deprivasiya⁶ning muallif tomonidan yaratilgan sub'ektiv indeksiga asoslanadi. Taunsend "milliy daromad doimo uzluksiz o'saverishi mumkin emas, aholiga ijtimoiy yordam berish maqsadida milliy daromad aholi o'rtasida teng taqsimlanishi kerak"⁷, degan g'oyani olg'a suradi.

"XX asrning so'nggi choragida ijtimoiy himoya borasidagi ilmiy tadqiqotlarga e'tibor ijtimoiy eksklyuziyani"⁸ o'rganishga qaratila boshladi. Ushbu atama Rene Lenuar tomonidan iqtisodiy fanga kiritilgan bo'lib, aholining ijtimoiy himoyadan mahrum bo'lganlar toifasini nazarda tutadi.

Jahonda ko'plab iqtisodchi olimlar kambag'allikni qisqartirish borasida chuqur ilmiy izlanishlar olib bormoqdalar. Iqtisodiyot fani bo'yicha 2019 yilgi Nobel mukofoti laureatlari Abxijit Banerji, Ester Dyuflo va Maykl Kremerlar shular jumlasidandir. Ular aholini ijtimoiy himoya qilish bo'yicha eksperimental ilmiy-tadqiqotlarni dala amaliyotini qo'llagan holda olib bordilar.

Maykl Kremer 1990 yillarning o'rtalarida hamkasblari bilan birgalikda G'arbiy Keniyada ta'lim sohasidagi katta ilmiy-tadqiqot dasturini boshladi. Ular aholini ijtimoiy himoya qilishning qanday choralari ta'lim jarayonini yaxshilashga yordam berishini o'rganishdi. Olimlar fikricha, ko'p xarajatlar talab qilmaydigan tibbiy chora-tadbirlar maktablardagi davomat va o'zlashtirishni yaxshilanishiga jiddiy ta'sir qiladi. Jumladan, bolalarni gijjalardan davolash – savodsizlikka qarshi kurashning oson va samarali usullaridan biri ekanligi aniqlandi. Gelmintoz bola salomatligi uchun yoqimsiz holat hisoblanadi. Amaliy tahlillar asosida M.Kremer ushbu kasallik jiddiy

2 Мальтус Т.Р. Опыт закона о народонаселения. Мировая экономическая мысль. Сквоз призму веков. В 5 томах. Т.1. От зари цивилизации до капитализма.-М.Мысль, 2004. – С.410-420.

3 Прудон П.Ж. Бедность как экономический принцип. М. 1998. – С. 10.

4 Fisher M.G. Mollie Orshansky: Author of the Poverty Thresholds / M.G. Fisher // AMSTAT NEWS. – 2008.– September – P. 15-18. Режим доступа –<http://www.amstat.org/about/statisticiansinhistory/bios/OrshanskyMollie.pdf>

5 Townscnd P. Poverty in the United Kingdom. Berkeley: Univ. of California, 1979. – P. 31.

6 Депривация- махрумлик. Физиологик ёки ижтимоий эҳтиёжларни қондириш имкониятини қисқартириш ёки тўлиқ махрум этиш.

7 Hanbook for sociology teachers / R.Goom, P.McNeill (eds.). London: Heinemann Educational Books Ltd.,1982. – P. 129

8 Эксклюзия- чеклаш. Шахснинг меҳнат, таълим ва ҳ.қ. ҳаётий муҳим институтларига киришни истисно қилиш ёки чеклаш.

muammo bo'lib, kasallikka chalinish tufayli bolalarning yomon o'qishlari, davomatning past bo'lishini isbotlab berdi. Bolalar gijja kasalligidan davolansa, ularning salomatligi yaxshilanib, bilim darajasi ham o'sadi. M.Kremer "....yiliga bor-yo'g'i 3,5 dollar turadigan vaksinasiyani qo'llash bolalarni maktabga borishga undashning boshqa usullaridan samaraliroq ekanini isbotlab berdi"⁹.

A.Banerji va E.Dyuflor ta'lim dasturlarining samaradorligini qashshoq mamlakatlar, jumladan, Hindiston misolida o'rganishdi. Ular o'zlashtirishdan orqada qolayotgan bolalarning repetitorlar bilan o'tkazilgan qo'shimcha darslari katta ijobiy natijaga egaligini ko'rsatish orqali ta'lim sifatining yaxshilanishini aniqlashdi¹⁰.

Hindistonda 5 milliondan ortiq bola A.Banerji va E.Dyuflor tadqiqotlari sababli korreksion ta'lim dasturlarini tamomlay olishdi. Kremerning ko'plab mamlakatlarda olib borgan tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan tavsiyalari tufayli maktab yoshidagi bolalar kasalliklarini davolashga davlat tomonidan subsidiyalar ajratila boshlandi¹¹.

"Ijtimoiy himoya" tushunchasiga bo'lgan talab 1993 yilda, ilmiy adabiyotlarda sezila boshlagan. "Ijtimoiy himoya" atamasining ishlatilishi MDH mamlakatlarida "qayta qurish" nomi bilan mashhur bo'lgan tarixiy davr bilan bog'liqdir. Bozor iqtisodiyotiga o'tish (1991-1992 yillar) dasturlari qabul qilinganidan so'ng ushbu tushuncha hukumat ijtimoiy siyosatining asosiy yo'nalishi va ustunligi sifatida xarakterlangan. Shu bilan birga, mazkur tushunchaning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyatini ochib berishga doir qator uslubiy yondashuvlar mavjud.

XXI asr bo'sag'asida iqtisodiy adabiyotda ijtimoiy himoya bo'yicha bir qancha nazariy va empirik tadqiqotlar faollashib bordi. Jumladan, N.M. Rimashevskaya 1990 yillarda ijtimoiy himoya muammosi jahon iqtisodiyotining global muammolaridan biriga aylanishini bashorat qilgan edi. Uning fikricha, "Muammoning murakkabligi shundan iboratki, yaqin yillarda aholi tarkibidagi bolalarning uchdan ikki qismi va keksalarning uchdan bir qismi ijtimoiy himoyaga muhtoj aholiga aylanadi. Ushbu holat, jumladan, bolalarning ijtimoiy himoyaga muhtoj darajaga tushishi kelajak avlodning turmush sifatini pasayishiga va genofondning zaiflashuviga olib keladi. Ijtimoiy himoya, ishsizlik, iqtisodiy va ijtimoiy beqarorlik, orzu-umidlar va rejalarining amalga oshmasligi, aholining marginallashtirish jarayonini kuchaytiradi"¹², – deb ta'kidlaydi. Muallif "ijtimoiy tubni" tashkil etadigan quyidagi aholi guruhlarini aniqlaydi: kambag'allar, uysizlar, ko'cha bolalari va ko'cha ayollari. Qashshoqlik kabi muammolar aholi tarkibida "ijtimoiy tub"ning shakllanishi va mustahkamlanishiga yordam beradi. "Ijtimoiy tub" vakillari – ijtimoiy resurslar barqaror, ijtimoiy foydali xizmatlar olishdan mahrum insonlardir. Uning fikriga ko'ra, "bozor iqtisodiyotida ijtimoiy himoya jamiyatning xo'jalik va ijtimoiy hayotini tashkil etishning tabiiy komponenti sifatida namoyon bo'ladi, uning tashkiliy-huquqiy shakllari esa, mehnat jarayonining va ishchi kuchini takror hosil qilishning beto'xtovligini ta'minlashga xizmat qiladi"¹³.

B.V.Rakitskiyning fikricha, "Ijtimoiy himoya hukumat tomonidan olib boriluvchi siyosiy vazifalarni, milliy xavfsizlik va ijtimoiy barqarorlik shartlarini ta'minlaganda amalga oshiriluvchi tizimdir"¹⁴. Biz ham mazkur yondashuvlarni to'la qo'llab quvvatlaymiz va u faqat ijtimoiy himoya institutlarining rivojlanishi va saqlanib qolishida muhim o'ringa ega, deb hisoblaymiz.

E.V. Tishinning fikricha, "Aholining ijtimoiy himoyasi murakkab hayotiy vaziyatga tushib qolgan aholining daromad, hayot darajasini ta'minlash faoliyatidan iboratdir. Ijtimoiy himoya mavjud huquqiy hujjat, pul va moddiy resurslar bazasida amalga oshirilib, tashkiliy ishlarni taqozo etadi"¹⁵. Bizning fikrimizcha, ijtimoiy himoyaga bo'lgan bunday yondashuv uni biroz toraytiradi va aynan murakkab hayotiy vaziyatda bo'lgan insonlar tomon yo'naltiriladi. Shu o'rinda qanday holatlarni murakkab hayotiy vaziyat deb yuritish mumkinligi muallif tomonidan yoritib berilmagan.

Iqtisodchi olim A.N.Averin "Ijtimoiy himoya" atamasining turlicha talqinini uchratish mumkin. Masalan, ayrim mualliflar ijtimoiy himoya deganda, "xodimlarga shaxsiy mehnat ulushi, iqtisodiy erkinligi va tadbirkorligi hisobiga o'z farovonligini oshirishga teng imkoniyatlar taqdim etuvchi qonuniy, iqtisodiy, ijtimoiy va psixologik kafolatlar tizimini tushunadilar"¹⁶.

Yuqorida bayon qilingan qarashlarga quyidagi talqinni hamohang deyish mumkin: "umumiy holda ijtimoiy himoya ostida jamiyat tomonidan shaxsning asosiy huquqlari, shu jumladan, iqtisodiy huquqlari – mol-mulkka, mehnatga, daromad olishga va ijtimoiy xizmatlarga kafolatlanganligi tushuniladi. Torroq ma'noda ijtimoiy himoya – bu inflyasiya va tovar taqchilligi sharoitida aholi, ayniqsa, uning muhtoj qatlamlari uchun kun kechirishga

9 Кремер М. И. Социальная защита населения и пути ее развития: сборник трудов конференции. // Научное сообщество студентов : материалы XIV Междунар. студенч. науч.-практ. конф. / редкол.: О. Н. Широков [и др.] – Чебоксары: Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс», 2017. – С. 224-227. – ISBN 978-5-9500127-0-9.

10 Бедность на троих <https://kommersant.ru/turbopages.org/kommersant.ru/s/doc/4125762>

11 "Quruq gap emas, amaliyot birlamchi". Iqtisodiyot bo'yicha Nobel mukofati kimlarga, nima uchun berildi? <https://kun.uz/news/2019/10/18/nobel>

12 Римашевская Н.М. Бедность и маргинализация населения// Социологические исследования. 2004 - №4. С. 34.

13 Римашевская Н.М. Социальная защита населения. – М: РИЦ ИСЭП РАН, 2010. – С.5.

14 Ракитский Б.В. Концепция социальной политики для современной России. – М.: Институт перспектив и проблем страны, 2009. – С.32

15 Тишин Е.В. Социальное обеспечение нетрудоспособного населения: направления и формы совершенствования. – СПб.: ИСЭП РАН, 2018. – С.49.

16 Аверин А.Н. Государственная система социальной защиты населения. – М: РАГС, 2017. – С.14.

imkon beruvchi kafolatlardir¹⁷. Mazkur fikrning ijobiy xususiyati shundan iboratki, bunday talqin “ijtimoiy himoya” ma’nosini ham tor, ham keng doirada talqin qilib bergan.

Iqtisodiyotga oid adabiyotlarda boshqa mazmundagi, ya’ni “ijtimoiy himoya – bu mehnatga layoqatsiz fuqarolarga: o’z shaxsiy mehnat hissasi, iqtisodiy mustaqilligi va tadbirkorligi hisobiga o’z farovonligini oshirishga teng sharoitlarni yaratuvchi, mehnatga layoqatsizlar va aholining ijtimoiy zaif qismiga ijtimoiy iste’mol fondlaridan foydalanishda imtiyoz, pensiya, nafaqa va stipendiya sifatidagi bevosita moddiy yordamni ta’minlovchi qonuniy, ijtimoiy, iqtisodiy kafolatlar tizimidir¹⁸ degan ta’rif ham berilgan.

“Ijtimoiy himoya” tushunchasiga V.I.Sherbakov tomonidan “ijtimoiy himoya jamiyatning har bir a’zosi, ayniqsa mehnatga layoqatli aholining huquqlarini muhofaza qilishga qaratilgan turli darajadagi ijtimoiy-iqtisodiy va huquqiy kafolatlarining qonun, ijro bilan chambarchas bog’langan murakkab tizimidir¹⁹, deb ta’rif berilgan. Ushbu tushunchaning mohiyatini yoritishda olim tomonidan ish bilan bandlarning ijtimoiy huquq va kafolatlariga katta e’tibor berib, mehnatga layoqatli bo’lgan hamda bo’lmagan aholining ijtimoiy himoyasi o’rtasiga chegara qo’yadi. Bizning fikrimizcha, bunday yondashuv turli aholi qatlamlariga ko’rsatiluvchi ijtimoiy himoyani barpo etishda muhim ahamiyatga ega.

Mazkur yondashuvga A.G.Antipevning fikri ham yaqindir. Olim ijtimoiy himoyani tizimlashgan holatda o’rganadi va unga quyidagicha ta’rif beradi: “Ijtimoiy himoya tizimi o’zida ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar yig’indisini mujassamlashtirgan bo’lib, o’z ichiga ijtimoiy kafolat va qonunchilik bilan mustahkamlangan huquqlarni jamlagan. U mehnatga layoqatli fuqarolarga o’z shaxsiy mehnati, iqtisodiy mustaqilligi va tadbirkorligi evaziga o’z farovonligini oshirish uchun teng huquqlarni ta’minlaydi. Aholining mehnatga layoqatsiz va ijtimoiy kuchsiz qatlamiga ushbu tizim bevosita moddiy yordam shaklidagi nafaqa, stipendiya va boshqa to’lovlar, soliqlarni kamaytirish orqali yordam ko’rsatadi²⁰. Biz muallifning “ijtimoiy himoya turli turkumga mansub fuqarolarning ijtimoiy muammolarini bartaraf etishda ularning bir qator xususiyatlarini, yoshi, salomatligi, ijtimoiy mavqei, daromad manbalari, xarajatlar tizimi, o’zgalar yordamiga bo’lgan ehtiyoji va h.k.larni e’tiborga olgan holda farqlanishi lozim” degan fikriga qo’shilamiz. Mazkur xususiyatlarga tayangan holdagina ijtimoiy himoyaning u yoki bu shaklini tanlash, turli ijtimoiy institutlar barpo etish, ijtimoiy himoya tadbirlarini moliyalashtirish manbalarini aniqlash va h.k.larni bajarish lozim bo’ladi. Biroq, bevosita moddiy yordam ko’rsatib ketishning o’zi etarli bo’lmay, mehnatga layoqatsiz bo’lgan fuqarolarni ijtimoiy himoya qilish tizimi usullarining salohiyatlarini ham ko’rib o’tish lozim bo’ladi. Bevosita moddiy yordam ko’rsatish, kekxa insonlarning o’z mehnat faoliyati davrida turli iqtisodiy sabablarga ko’ra iqtisodiy etarli bazani yarata olmaganligidan zarur bo’lgandir.

Bunda ijtimoiy himoya faqat moddiy farovonliknigina emas, ayni vaqtda shaxsning iqtisodiy mustaqilligi, ijtimoiy maqomi, salomatligi, ruhiy bardamligini ta’minlagan taqdirdagina samarli bo’lishi e’tibordan chetda qoladi. Bundan ijtimoiy himoya moddiy yordam ko’rsatishga qaraganda ancha keng ma’noni ifoda etishi to’g’risida xulosa chiqarish mumkin.

Qozog’istonlik olim B.A.Aubakirov “ijtimoiy himoya” tushunchasini quyidagicha ta’riflaydi: “Ijtimoiy himoya deganda biz insonning yashash joyi, millati, jinsi, yoshi va boshqa xarakteristikalaridan qat’iy nazar insonning ijtimoiy-iqtisodiy huquq va kafolatlariga qaratiladigan hukumat siyosatini tushunamiz²¹.

Ijtimoiy himoyani bu qadar keng talqin etish orqali uning ichiga shaxsning mulkka egalik qilishdan to shaxsiy himoya va ekologik xavfsizlik singari barcha konstitusion huquq va erkinliklarini kiritishimiz mumkin bo’ladi.

Qirg’izistonlik olim K.A.Atishov ijtimoiy himoya deganda, “....fuqarolarning huquq va iqtisodiy kafolatlarini, barcha darajadagi boshqaruv organlari, boshqa institutlar, shuningdek umumrivojlanish shartlarida aholiga ijtimoiy qoniqarli hayot tarziga erishishga ko’maklashuvchi ijtimoiy xizmatlar tizimining moliyalanganlik darajasini qonun bilan kafolatlanganligini nazarda tutadi. Ijtimoiy himoya bu insonning iqtisodiy, ijtimoiy, huquqiy, kafolatlarining bajarilishi va amalga oshirilishi erkinligidir. Ijtimoiy himoya fuqarolarga zaruriy hayot darajasi va hayot sifatini ta’minlaydi²². Muallif ijtimoiy himoyaga bozor munosabatlari natijasida vujudga keluvchi, ijtimoiy xatar omillarini yumshatuvchi unsurlarni: ijtimoiy sug’urta, pensiya ta’minoti, kam ta’minlanganlik uchun moddiy yordam, aholining iste’mol va xarid qobiliyatlarining oshirilishi, daromadlarining indeksasiyasi, ishlab chiqarishning oshishiga imkon yaratuvchi davlat tomonidan zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalarini joriy etish harakatlarini kiritishadi. Bizning fikrimizcha, ijtimoiy, iqtisodiy hatto sanoat unsurlarini bir tushuncha ostida birlashtirish, davlat tomonidan ishlab chiqarishga ijtimoiy yordam ko’rsatish tizimi va dasturida band bo’lgan ijtimoiy xodimlarni chalg’itadi.

17 Шевелева О.Б., Михайлов В.В. Направления системного совершенствования социальной защиты населения в регионе. – Кемерово: КузГТУ, 2014.- С.19.

18 Кукушина В.С. Социальная защита населения: опыт организационно-административной работы. – М.: Дашков-К, 2017. – С. 4-5.

19 Шербakov В.И. Социальная защита работника. – М.: Экономика, 2018. – С.42.

20 Антипов А.Г. Оценка эффективности деятельности учреждений социальной поддержки населения. – М.: Инфра-М, 2019. – С.34.

21 Б.А.Аубакиров. Общая экономическая теория: Учебник / Отв. ред. и сост.— Алматы, 2015. – С.177.

22 Атышов К. Мы меняем мир ... : Цифры и факты. - Бишкек, 2019. - С.195.

“Ijtimoiy himoya” tushunchasiga Tojikistonlik olim Sharif Rahimzoda tomonidan quyidagicha ta’rif berilgan: “aholining ijtimoiy himoyasi – bu qonun yo’li bilan mustahkamlangan huquq va ijtimoiy kafolatlarni ta’minlovchi tizimlar majmuasidan tashkil topgan ijtimoiy munosabatlarning yaxlit yig’indisidir. Bunday ijtimoiy himoya xodimlarga o’z mehnat hissasi evaziga, iqtisodiy mustaqillik va tadbirkorlik hisobiga shaxsiy turmush darajasini yuksaltirishga teng sharoitlar yaratadi, mehnatga layoqatsizlarga va ijtimoiy zaif aholiga esa – nafaqa, stipendiya, soliq miqdorini kamaytirish sifatidagi bevosita moddiy yordam shaklidagi ma’lum imtiyoz va madad taqdim etadi”²³. Mazkur ta’rif doirasida aholining ijtimoiy himoyasini davlat tomonidan aholiga kun kechirish va faoliyat ko’rsatishni hamda turmush, shuningdek, iste’mol darajasini ta’minlovchi bevosita maqsadli kafolatlar tizimi sifatida tasvirlash mumkin.

A.V. Vaxabov fikricha, “Bozor iqtisodiyotiga o’tish davrida iqtisodiy islohotlarni chuqurlashib borishi natijasida aholini ijtimoiy himoya qilish borasidagi davlat tuzilmalarining roli kamayib, ushbu vazifalar bosqichma-bosqich nodavlat, jamoat tashkilotlari, xayriya jamg’armalari, byudjetdan tashqari maqsadli ijtimoiy fondlar zimmasiga o’tkazib boriladi.”²⁴ Ushbu holat bozor iqtisodiyoti sharoitida davlatning aholini ijtimoiy himoya qilish dasturlarining manzilliligi darajasi ortib borishidan dalolat beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo’llaniladigan usullardan foydalanildi. Ilmiy tahlil jarayonida ana shu ilmiy tadqiqot usullaridan, xususan, kuzatish, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Shuni ta’kidlash joizki, qator qomuslarda ham “ijtimoiy himoya” tushunchasiga berilgan ta’riflar bir-biridan farqlanadi. Masalan, O’zbekiston milliy ensiklopediyasida “ijtimoiy himoya” tushunchasiga quyidagicha ta’rif berilgan: “mamlakat aholisini ijtimoiy va moddiy muhofaza qilinishini ta’minlaydigan va jamiyatda qaror topgan huquqiy, iqtisodiy, ijtimoiy chora-tadbirlar majmui”²⁵, atamalar izohli lug’atida “ijtimoiy himoya – davlatning inson hayoti va faoliyati uchun zarur shart-sharoit yaratishga qaratilgan ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, ma’naviy-ma’rifiy va huquqiy kafolatlar yig’indisidir”²⁶.

Shunday qilib, yuqorida ko’rib o’tilgan “ijtimoiy himoya” tushunchasiga bo’lgan yondashuvlardan kelib chiqib, mazkur tushunchaga quyidagicha ta’rif berishni maqsadga muvofiq, deb topdik: ijtimoiy himoya – davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, nodavlat notijorat tashkilotlar, ixtisoslashtirilgan muassasalar, ish beruvchilar va jismoniy shaxslar tomonidan amalga oshiriladigan, aholining ijtimoiy zaifligini oldini olish va bartaraf etishga qaratilgan o’zaro bog’liq bo’lgan huquqiy, iqtisodiy chora-tadbirlar va kafolatlar tizimidir. Ijtimoiy himoya - keng ma’noda - mamlakat aholisini ijtimoiy va moddiy muhofaza qilinishini ta’minlaydigan va jamiyatda qaror topgan huquqiy, iqtisodiy, ijtimoiy chora tadbirlar majmui; tor ma’noda - davlat va jamiyatning yoshi, salomatligi holati, ijtimoiy ahvoli, tirikchilik vositalari bilan etarli ta’minlanmagani tufayli yordamga, ko’makka muhtoj fuqarolar to’g’risidagi g’amxo’rligi. Uning asosiy maqsadi aholi farovonligining to’xtovsiz yaxshilanishini ta’minlash, aholi qatlamlarining ta’lim, madaniyat, kasb malakasi, daromadlari jihatidan keskin tafovutlariga barham berish, jamiyat tomonidan insonga munosib hayot darajasini va inson taraqqiyotini ta’minlashga yordam berishdan iborat.

Aholini ijtimoiy himoya qilishning mohiyatini ochib berish uchun ijtimoiy muhofaza qilish sub’ektlari va ob’ektlarini, ularga nisbatan munosabatlar tarkib topishiga qarab ajratib olish muhim uslubiy ahamiyatga egadir.

Ijtimoiy himoya ob’ektlarini aniqlashda, uni tadqiq etish mantiqi bir nechta jihatlariga asoslangan. Xususan, ijtimoiy himoya qilishning birinchi galdagi ob’ektlarini ajratib olishda qo’llaniladigan mezonlarni aniqlashda bu mezonlar aholini muayyan tabaqasining turmush sharoitiga qandaydir salbiy ta’sir ko’rsatuvchi omil yoki omillar guruhini aks ettirishini hisobga olish birlamchi nuqtadir. Shu orqali ularni ijtimoiy jihatdan himoya qilinmagan yoki ijtimoiy jihatdan nochor, umuman jamiyat tomonidan ijtimoiy himoyaga muhtoj toifalarga ajratish imkoniyati tug’iladi. Bunda asosiy mezonlar sifatida, bir tarafdin, oilaning har bir a’zosiga to’g’ri keladigan o’rtacha oylik daromad miqdori hamda uning qonun bilan o’rnatilgan eng kam normativ miqdoriga nisbati, ikkinchi tarafdin – tirikchilik uchun vositalar manbai yoki mehnatga layoqatlilik mezoni namoyon bo’ladi. Bu mezonlar jamlanma tarzda kam ta’minlanganlik holatidan kelib chiqqan holda ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi guruhlarini ajratish imkonini beradi.

23 Шариф Раҳимзода. Новые условия назначения и выплаты пособий по социальному страхованию. – М.: Дело и сервис, 2017. – С.172.

24 Вахабов А.В. Бозор муносабатлари тизимидаги ижтимоий фондлар. – Т.: Шарқ, 2003 – 6-7 б.

25 Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – №4 – Б.604-605.

26 Ижтимоий ҳимоя: атамалар изоҳли луғати. – Тошкент, 2007. – Б.167.

Aholini ijtimoiy himoya – ijtimoiy siyosatning tarkibiy qismi hisoblanadi. U fuqarolarga muayyan turmush darajasini kafolatlaydigan kompleks choralar va institutlarni qamrab oladi.

Umuman, ijtimoiy siyosat va uning tarkibiy qismi sifatidagi ijtimoiy himoya ikki o'zaro bog'liq: ilmiy-tadqiqiy va amaliy-tashkiliy xususiyatga ega. Ijtimoiy himoya – ijtimoiy siyosat funksiyasini amalga oshirishning vositalaridan biridir, ijtimoiy siyosat, esa ijtimoiy himoyaning negizidir. Ularning yaxlitligi va farqlanishi huddi shundadir. Ijtimoiy siyosat faqat ijtimoiy himoya uchun emas, balki umuman ijtimoiy sohani rivojlantirish uchun negizdir, u ko'proq barqarorlikka, ijtimoiy himoya esa, ko'proq o'sish, harakatchanlikka egadir. Ijtimoiy himoya mohiyati, shakli va usullarining amalga oshishi to'raligicha ijtimoiy siyosat bilan belgilanadi. Ayni paytda faoliyati aholining muhtoj qatlamlari va guruhlar, alohida fuqarolar, umuman butun aholini qo'llab-quvvatlash, yordam ko'rsatishga qaratilgan ijtimoiy himoya ijtimoiy siyosat, uning yo'nalishlari, maqsadi va vazifalariga ta'sir ko'rsatmay qolmaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ijtimoiy himoyaga aholining ijtimoiy nochor guruhlariga yordam ko'rsatish, ularni ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan faoliyat sifatida qaraladi. Biroq, ijtimoiy himoyaga ayrim shaxslar, guruhlar, qatlamlar turmushidagi salbiy oqibatlarining oldini olishga qaratilgan faoliyat sifatida ham qarash lozim, umuman olganda, profilaktika ishlari ijtimoiy himoyada katta o'rin egallashi darkor. Ijtimoiy siyosat ham shunga qaratilishi zarur. Ijtimoiy kasalliklarni nafaqat davolash, balki ularning oldini ola bilish ham kerak. Shuning uchun, masalan, ishsizlarga yordam ko'rsatibgina qolmasdan, ishsizlikka yo'l qo'ymaslik uchun barcha choralarni ko'rish, fuqarolarni o'qitish, ishlab chiqarishni rivojlantirish, yangi ish joylarini yaratish, u yoki bu korxona, muassasalar faoliyatiga o'zgartirishlar kiritish va hokazolar qilish lozim. Shunday qilib, ijtimoiy himoya muammolarning oldini olish xususiyatiga ega bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: Соцэкгиз, 1962. – С. 73-75.
2. Мальтус Т.Р. Опыт закона о народонаселения. Мировая экономическая мысль. Сквоз призму веков. В 5 томах. Т.1. От зари цивилизации до капитализма.-М.Мысль, 2004. – С.410-420.
3. Прудон П.Ж. Бедность как экономический принцип. М. 1998. – С. 10.
4. Fisher M.G. Mollie Orshansky: Author of the Poverty Thresholds / M.G. Fisher // AMSTAT NEWS. – 2008.– September – P. 15-18. Режим доступа –<http://www.amstat.org/about/statisticianhistory/bios/OrshanskyMollie.pdf>
5. Townsend P. Poverty in the United Kingdom. Berkeley: Univ. of California, 1979. – P. 31.
6. Handbook for sociology teachers / R.Goom, P.McNeill (eds.). London: Heinemann Educational Books Ltd., 1982. – P. 129
7. Кремер М. И. Социальная защита населения и пути ее развития: сборник трудов конференции. // Научное сообщество студентов : материалы XIV Междунар. студент. науч.–практ. конф. / редкол.: О. Н. Широков [и др.] – Чебоксары: Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс», 2017. – С. 224-227. – ISBN 978-5-9500127-0-9.
8. Бедность на троих <https://kommersant-ru.turbopages.org/kommersant.ru/s/doc/4125762>
9. "Quruq gap emas, amaliyot birlamchi". Iqtisodiyot bo'yicha Nobel mukofati kimlarga, nima uchun berildi? <https://kun.uz/news/2019/10/18/nobel>
10. Римащевская Н.М. Бедность и маргинализация населения// Социологические исследования. 2004 - №4. С. 34.
11. Римащевская Н.М. Социальная защита населения. – М: РИЦ ИСЭП РАН, 2010. – С.5.
12. Ракитский Б.В. Концепция социальной политики для современной России. – М.: Институт перспектив и проблем страны, 2009. – С.32
13. Тишин Е.В. Социальное обеспечение нетрудоспособного населения: направления и формы совершенствования. – СПб.: ИСЭП РАН, 2018. – С.49.
14. Аверин А.Н. Государственная система социальной защиты населения. – М: РАГС, 2017. – С.14.
15. Шевелева О.Б., Михайлов В.В. Направления системного совершенствования социальной защиты населения в регионе. – Кемерово: КузГТУ, 2014.- С.19
16. Кукушина В.С. Социальная защита населения: опыт организационно-административной работы. – М.: Дашков-К, 2017. – С. 4-5.
17. Шербаков В.И. Социальная защита работника. – М.: Экономика, 2018. – С.42.
18. Антипов А.Г. Оценка эффективности деятельности учреждений социальной поддержки населения. – М.: Инфра-М, 2019. – С.34.
19. Б.А.Аубакиров. Общая экономическая теория: Учебник / Отв. ред. и сост.– Алматы, 2015. – С.177.
20. Атышов К. Мы меняем мир ... : Цифры и факты. - Бишкек, 2019. - С.195.
21. Шариф Рахмизода. Новые условия назначения и выплаты пособий по социальному страхованию. – М.: Дело и сервис, 2017. – С.172.
22. Вахабов А.В. Бозор муносабатлари тизимидаги ижтимоий фондлар. – Т.: Шарк, 2003 – 6-7 б.
23. Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – №4 – Б.604-605.
24. Ижтимоий ҳимоя: атамалар изоҳли луғати. – Тошкент, 2007. – Б.167.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>